

Puutarhakasvien luomutuotanto nousuun

Terhi Suojala-Ahlfors¹, Kari Tiilikkala², Anne Nissinen², Riitta Kemppainen², Jukka Salonen², Asko Hannukkala², Pirjo Kivijärvi³, Anu Koivisto⁴, Tiina Mattila⁴ ja Sari Iivonen⁵

¹MTT Kasvintuotannon tutkimus, Toivonlinnantie 518, 21500 Piikkiö; ²Tietotie, 31600 Jokioinen; ³Lönnotinkatu 3, 50100 Mikkeli, etunimi.sukunimi@mtt.fi

⁴MTT Taloustutkimus, Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki

⁵Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Lönnotinkatu 7, 50100 Mikkeli, etunimi.sukunimi@helsinki.fi

TIIVISTELMÄ

Puutarhakasvien luomuviljely on Suomessa vähentynyt samaan aikaan, kun peltoviljelyssä luomuala kasvaa keskimäärin 5 % vuodessa. Luomukasvisten kysyntä on kuitenkin kasvussa. Syitä luomupuutarhatuotannon alamäkeen ovat viljelytekniikkaan, kannattavuuteen, logistiikkaan ja markkinointiin liittyvät ongelmat.

Vuonna 2013 alkaneessa, Maatilatalouden kehittämisrahaston, MTT:n, HY:n ja yritysten rahoittamassa hankkeessa ”Suomalainen kannattava ja voimistuva luomupuutarhatuotanto” pyritään ratkaisemaan erityisesti vihannesten ja mansikan viljelytekniikkaan ja kannattavuuteen liittyviä pulmia. Luomukasvisten kannattavuutta, logistiikkaa ja markkinointia on tarkasteltu myös toisessa hankkeessa MMM:n LaatuKerjyn rahoituksella vuonna 2013.

Tutkimuksen kasvinsuojeluosassa kehitetään biohajoavia, paperipohjaisia katteita, joilla voitaisiin korvata musta muovi rikkakasvien torjunnassa. Tulokset vaikuttavat lupaavilta erityisesti yksivuotisten vihannesten tuotannossa, jossa kokeet laajenevat vuonna 2014 tilamittakaavan testaukseen luomutiloille. Paperikatteiden mahdollisuuksia monivuotisen mansikan viljelyssä selvitetään luomumarjatiljoilla.

Ensimmäisenä koevuonna on selvitetty monipuolisesti luomusipulin tuotantoa uhkaavan *Fusarium*-taudin esiintymistä sipulin lisäysmateriaalissa, sadossa ja viherlannoituskasvustoissa ja ensi kertaa määritetty, mitä *Fusarium*-lajeja sipuleissa tavataan. Jatkossa selvitetään keinoja vähentää taudin aiheuttamia tappioita. Mansikan omaa puolustusta tauteja ja tuholaisia vastaan pyritään aktivoimaan lisäämällä biohiiltä kasvualustaan. Tutkimus on aloitettu astiakokeilla.

Luomuviljelyssä kasvien ravinnehuolto on avaintekijä laadukkaan ja taloudellisesti kannattavan sadon tuottamiseksi. Tässä hankkeessa on jo tehty kirjallisuuskatsaus viherlannoituksen ja kerääjäkasvien käytöstä, kerätty aineistoa viljelijöiden käytännöistä ja otettu maa- ja kasvustonäytteitä tilojen viherlannoitus- ja kerääjäkasvilohkoilta biomassaja ravinneanalyysiin. Jatkossa tutkitaan erilaisten kasvustojen kasvuominaisuuksia, ravinnepitoisuuksia ja ravinteiden vapautumista sekä arvioidaan viherlannoituksen ja kerääjäkasvien käytön kustannuksia ja kannattavuutta tilatasolla.

Hankkeen kannattavuustyöpaketissa arvioidaan erilaisten kasvinsuojelun ja ravinnehuollon toimintatapojen vaikutusta tuotannon kannattavuuteen. Tätä varten laaditaan mallilaskelmia vihannesten ja mansikan tuotantoon.

Hankkeen loppuvaiheessa selvitetään viljelijöille ja opiskelijoille suunnatulla kyselytutkimuksella, millaisia toimenpiteitä ja kannusteita tarvittaisiin luomupuutarhatuotannon lisäämiseksi. Kyselyn ja hankkeen muiden osien tulosten perusteella arvioidaan hankkeen päättyessä vuonna 2016, riittääkö tuotantotekniikan ja kannattavuuden parantaminen kääntämään luomupuutarhatuotannon kasvuun vai tarvitaanko valtiovallan tukitoimia.

Asiasanat: luomu, vihannekset, mansikka, katteet, kasvitaudit, viherlannoitus, kerääjäkasvit, kannattavuus